

COSINZEANA

REVISTA ILUSTRATA SAPTAMÂNALA

REDACTOR: SEBASTIAN BORNEMISA

Anul IV. — Nr. 14.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe ½ an 6 cor.
România 30 lei. — America 3 dollari. — Germania 15 M.

Orăștie, 12 Aprilie n. 1914.

O scenă din drama „Domnul Notar“ a poetului Goga, jucată pe scena Teatrului Național din București, cu mare succes de repetite ori.

CĂTRĂ TINERIME

ne îndreptăm astăzi glasul nostru. Cătră atâția frați cu ochii limpezi și cu frunțile ridicate, dela universități, cătră colegii de prin seminare, din școalele normale, și chiar cătră frățiorii din licee. Am dori să vedem ațintite spre locul nostru de cuvântare, o mare întregă de priviri învăpăiate, și să se adune pe lângă tribuna noastră un popor întreg de logofeți. Ca graiul nostru să nu răsune în pustiu și să se mistuie în vânt. Ci să apuce în sol cu umezeală.

Dragi frați! Am vestit în un număr al nostru trecut Primăvara. Trebuie să o facem, fiindcă soarea ei ne-a cuprins ființa și ne-a înviorat sufletele. Soarele primăverii alungă negurile iernii și deschide zările. Livezile se umplu de verdeață și poalele de codru de cântec. Se rup lăcățile firii și largurile câmpurilor ne zimbesc primitoare...

Ce simțăminte vi se aprind în inimi la aceste vești de bucurie? Ce dor vă umple sufletele, când vedeți că nu mai e nevoie să păziți cei câțiva tăciuni stinși din vatra voastră săracă și nici să mai adunați pe lângă trup, cele paltoane?! Vă cetim în ochi răspunsul, îl vedem scris pe obraji voștri îmbujorați, răspuns clocotitor de avânt și însuflețire.

— La largu'! La largu'!

La largu', fraților, zicem și noi, să ieșim la largu! Afară, la soare și în bătaia vântului. Să ne scaldăm inimile în lumină, să ne potolim sufletele arse de închisoarea iernii, afară în nemărginirea zărilor.

Vremea sportului! A sportului ieftin, bun și cuminte. Filozofii și educatorii neamurilor au băgat de seamă în curgera timpului, că nu e nimic mai primejdios pentru educația

obștească, decât unilateralitatea. În timpurile clasice, în vremea lui Alkibiade și Pericle, educatorii grecești găsiseră marea taină a creșterii înțelepte în vorba lapidară: *kallokagathia*, binele și frumosul, iar Romanii de mai târziu în vestitul adagiu: *Mens sana in corpore sano...* Și aceste popoare au stăpânit odată lumea, cu *arma* și cu *cultura* lor.

Cu vremea au venit alte curente, alte concepții de viață. Evul mediu ne-a dat școlile mănăstirești cu prinsoarea și cu pedanteria lor de sloveneală. Până când Renaissance-ul și, mai ales, Rousseau, nu au strigat din răspuțeri: înapoi la natură!

Însă acest strigăt n'a fost înțeles îndată și până aproape încoace de zilele noastre, s'a întins fășia de unilateralitate din veacurile de mijloc. Am văzut și noi slujbași ai cărții, robi chiar, cu pieptul căzut și cu degetele subțiri. Candidați ai morții cu frunți late, cu privirile obosite.

Însă s'au trezit popoarele. Cultivarea fizicului, a sănătății, s'a dovedit tot atât de importantă, ca și a intelectului. Într'un anumit senz, mai prețioasă chiar.

Astăzi sportul s'a înălțat la treapta care i se cuvine. Zilnic se găsesc noi mijloace pentru educația fizicului, ca instituția *Cercetașilor* de pildă, care are în vedere chiar și educația morală, sufletească.

La largu' deci, la largu'! Însă nu la sport *costisitor* și de *paradă*, nu la manii domnești, cu haine scumpe și cu ghetete speciale, ci la alergare cu gâtul gol, la minge tare, la luntrit și la înot, dar mai ales la hoinăreli prin codri și prin

văi, pe munți, la sport potrivit firii și pungilor noastre. Să facem echipe, dar nu ca să paradăm cu ele, imitând pe alții, ci ca să cultivăm sportul pentru sine însuși și pentru cultivarea fizicului nostru. Nu să devenim profesioniști, ci vlăstare sănătoase și tari, pe cărarea de viață pe care ne-am ales-o. Sport cu rânduială. Mai ales, nu *exclusiv* numai sport!

La largu', dragi tovarăși de tinerețe, la sport și la hoinăreli, dar să nu uităm a lua subsuoară la plecare cărțile noastre de studiu și de educație intelectuală, ca, după înviorarea trupului, să ne înviorăm și sufletele!

Mens sana, in corpore sano!

CERCETAȘ

Spre înviere!

Săptămâna mare! Zile de premenire și renaștere sufletească.

O liniște dulce domnește în atmosferă, cu miresme de primăvară. Simțurile sbuciumate se liniștesc la privirea covorului de un verde pal, ce să ivește ușor, pe coline, în grădini, pe crengile abia încolțite.

Mugurii își desfășoară coaja încheagată, tresar și ei, în bătaia soarelui, din somnul de iarnă...

Sufletele se deșteaptă din toropeala zilelor mohorâte, pentru o nouă viață, plină de nădejdi și speranțe.

Toate durerile negre, ce ne-au sbuciumat sufletul în serile lungi, monotone, le învăluim în ceața palidă a uitării!

Primăvara, cu miresmele ei de iarbă și muguri încolțiiți, legănate pe aripile ușoare a zefirului, ne îmbată, ne adoarme, ne deschide sufletele, și noi sorbim cu putere dispoziția mistică a serilor cu ploaia de petale.

Nădejdi se înfiripă, voința e mai mare ca oricând, în lupta forțată pentru finta impusă... E primă-

In palatul regal din Atena: Principesa Irenă, Prințul de coroană George, M. S. Regina cu Principesa Ecaterina, M. S. Regele Constantin, Principesa Elena, Principele Alexandru și Principele Paul.

vară! Sărbătoarea renașterii... sărbătoarea uitării și a speranței!

Săptămâna paștilor! Clopotele de pretufindenii, își răspund în diferite glasuri de chemare!.

Cântecul lugubru al clopotului celui mare, străbate ca un stăpân mai puternic, în cele mai adânci fibre ale inimii, deșteptând un sentiment mare, un val de dragoste adâncă. Buzele tremură în murmurarea rugăciunilor, înecate în picuri de lacrimi pioși, ce se desprind din orbite. Mirosul de tămâie îl simțеști pretufindenii.

E mireasma credinței, care te înlășoară, mângăindu-ți fața, cu aceea adiere mistică, ce deslănșue sufletele din cătușele durerii. E ca razele de soare, ca suflarea vieții, ce se cere adânc în sufletele noastre...

Vinerea mare! De câte suferințe nu ne spune ziua aceasta!.. Lumea se îngrămădește în jurul bisericii, procesiunea se începe.

Mormântul lui Christos e scăldat în mii de raze de lumini și jerbe de flori mirositoare. Fețele sunt mai pale ca de obicei, ochii au resfrângerea credinței. Un val de cutremurare se strecoară prin corp, în vreme ce buzele sărută mâinile și picioarele răstignitului.

Preoții se înșirue, mormântul lui Christos e purtat în jurul bisericii, cu cântece, urmat de scăpărarea blândă a miilor de lumini și dangătul stăruitor al clopotelor.

Din lăuntru bisericii, înecate în fum de tămâie și miros de lumini, lumea ese ca un val de mare, ce nu mai vrea să contenească.

Cântecele se întesesc. Glasuri cristaline de copii se învâluie într'o armonie dulce, cu baritoanele celor mari. Clopotele se întrec, jinând călăuza miilor de glasuri, ce se împărăștie prin safele vecine.

Cu o luminișă în mână, mă pomenesc luată de vâltoarea oame-

nilor, ce mă duceau cu ei. Nu știu dacă picioarele îmi atingeau pământul, dar mergeam în pas cu ei. Cântece, fum... lumină... mulțimea de oameni, clopotele cu cântec funebru, toate mă furau într'o altă lume... de vise și lumină!.. Mi se părea că m'am despoiat de trupul de mai înainte, și pluteam ușoară, imaterială, printre mulțime. Lumina o țineam înaintea ochilor, fixându-mi privirea asupra ei, pierdută în licărirea ei mistică. Nu știu dacă mai aveam inimă, căci povara durerii mi se spulberă deodată, ca o mână de cenușe, luată de vânt... Pluteam... eram ușoară... scăpată de povara grea a durerii, alinarea mă învăluie în ceața ei mângăietoare.

De când așteptam eu clipa aceasta!..

Ah! dacă valul acesta de cântece, dacă norul de fum, cu scăpărările acestea de lumini, și glas de clopote, ar ține o vecinicie!.. Plu

Copilul găsit..., tablou de Gabriel Max.

team înaintea... cu sufletul ușurat...
Mă vedeam înaintea apoi în dosul
bisericii, dar nu mai eram eu... cea
de odinioară.

O fresărie ușoară mă cuprindea
în fața preoșilor cu mormântul lui
Christos, așezat iarăș în fața alta-
rului. Chipul lui Christos strălucea
blând în reflexul razelor, mi se pă-
rea că îmi zimbește, cu surâsul lui
divin, ce șterge lacrimile... și adoarme
durerile...

Urmă o făcere adâncă. Luminile
se stinseră, clopotele încetară, gla-
surile se pierdură în depărtări...

Cu aceiași pași plutitori, mă
pierdii și eu după un colț întune-
cos de stradă.

Toful adormi, în așteptarea
Învierii!..

Leontina Ciura.

□ □ □

Gornistul

din războiul algerian dela 1843.

În luna trecută la Paris au fost
mari sărbări militare și naționale,
— a căror centru a fost un bătrân
de 100 de ani, Rolland, a cărui in-
teresantă poveste e următoarea:

La 1843 Franția a avut greu de
furcă cu Arabii răsculați contra stă-
pânirei pe care Franția voia să și-o
fixeze peste Algeria. Sub con-
ducerea temutului *Abdel Kader*, Arabii
au dat lupte strașnice contra arma-
telor franceze. În una din aceste în-
căerări, ei au făcut prinsonier pe un
gornist de bataillon francez, pe Rol-
land, cest din poveste.

Într'o zi Arabii dau un nou și
desperat asalt asupra trupelor ge-
neralului *Lamorciér*, și atacul se
prefăcú în una din cele mai sân-
geroase încăerări din câte s'au dat
pe acel pământ.

Lupta curgea cu inverșunare, des-
nădăjduită pe ambe părțile, când
Abdel Kader băgă de seamă, că și-
rele lui încep în anumite puncte a
se clătina.

Ce să facă? Îi fulgeră prin minte
un plan bun, un gând mântuitor!
Porunci să fie adus naintea lui gor-
nistul prinsonier francez Rolland,
și fiindcă liniile de foc erau foarte
aproape unele de altele, — îi dete
poruncă, să-și pună goarna la buze

și să sufle spre liniile franceze sig-
nalul francez de retragere!

Trupele franceze — își gândi
Arabul, — vor crede că signalul e
dat de comandantul lor, alte goarne
îl vor lua și-l vor repetă, dându-l
mai departe, și se va produce o ză-
păceală care va fi hotărâtoare, —
căci îndată ce liniile franceze vor
face primii pași de retragere, ara-
bilor li se va da signalul de asalt,
de atac cu baioneta după ei, — și
victoria va fi strălucită pentru noi!

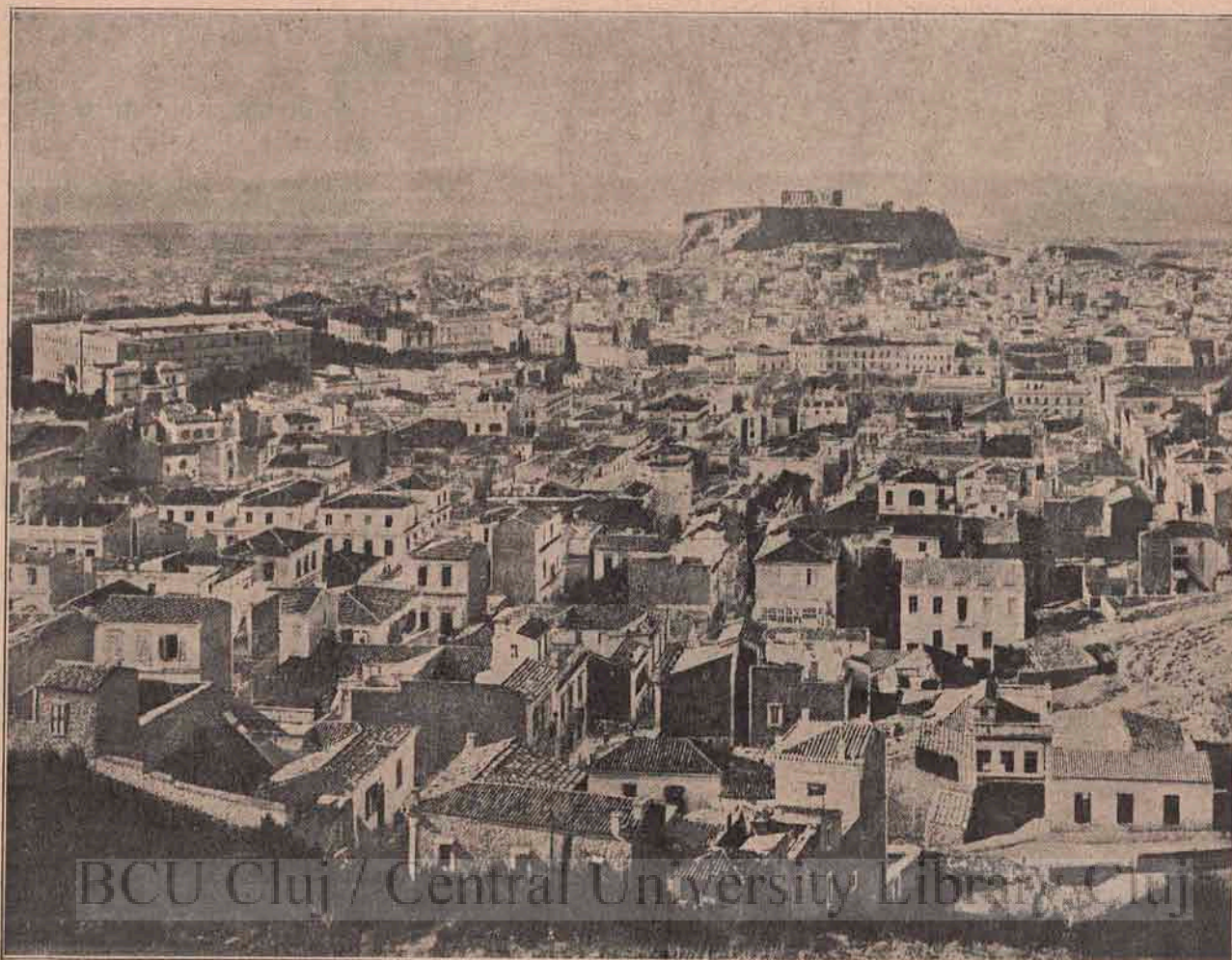
Rolland fu adus naintea coman-
dantului arab, care îi spuse ce po-
runcă îi dă, ce cere dela el! S'o în-
deplinească pe loc, și onorurile cu-
venite îi vor urmă, la din potrivă,
unde-i stau picioarele, acolo are
să-i stee capul!..

Franzezului i se părú că se cla-
tină pământul sub el, dar un gând
îi fulgeră prin cap și îi lumină tot
lăuntrul și în clipa următoare goarna
îi eră la gură: El începú să sufle
în ea cu toate puterile sale, așa de
tare și de răsunător și de limpede
și de cald, cum poate niciodată în
vieța lui nu mai suflase: El suflă
spre șirele de luptă ale Francezilor,
nu *retragerea*, ci *signalul de asalt*,
de *atac cu baioneta*, de sărit om
pe om, trup pe trup!

Când oștile franceze auziră
venindu-le signalul de atac chiar
din partea dușmană, ele fură elec-
trizate ca de un semn ceresc, și cu
putere supraomenească săriră săl-
batece asupra liniilor arabe! Și le
zdrobiră și făcură ca ziua să se
închee cu una din cele mai mari
și mai hotărâtoare biruințe franceze
în acel cap de lumel!

Bietul Rolland însă, în învâl-
mășala luptei, fu izbit și el de
vreo trei gloanțe, și fu cules de
pe câmp de printre morșii și ranișii
arabi, de cătră sanitarii francezi,
cari îl recunoscú pe uniforma și
după trimbița lui. El fu dus aproape
mort, dar, bine îngrijit, se restaură
și se făcu sănătos.

Când se știu povestea lui, el
ajunse eroul cel mai prețuit al zi-
lelor sale. Peptul lui fu împodobit
cu cele mai scumpe și strălucite

Atena, vederea generală a capitalei grecești, — de unde vine zilele astea iar la București Prințul George, cel care are dorul fierbinte a duce în țara sa de insule pe frumoasa Princesă română Elisabeta...

medalii de războiu, apoi fu lăsat să meargă acasă, să-și lucre moșioara lui...

Și a dus-o gornistul bine, și a ajuns de trăit *o sută de ani*, pe cari i-a împlinit în luna trecută.

La această dată, armata franceză din Paris a pus la cale o *sărbare* în onoarea veteranului iubit și stimat, și el a fost poftit la Paris, să iee parte la sărbătorirea sa.

S'a dus, l'au eșit la gară cu muzici, cu alaiu mare, și l'au dus în Paris ca pe un prinț, și a fost sărbătorit după vrednicie, — căci în grele clipe pentru patria și camarazii sei, a știut el să fie atât de mult la înălțimea situației sale de soldat și de Francez!..

Răspândiți revista „Cosinzeana”
între cunoscuții dumneavoastră!

Abdul Hamid în chioscul-Yildiz.

O lucrare foarte interesantă a ieșit de sub tipar la Paris, cuprinzând cercetări intime asupra cauzelor cari au tras după sine prăbușirea imperiului turcesc în Europa. Cartea poartă titlul: „*Căderea unui imperiu. Abdul Hamid, amicii sei și poporul seu*”. E scrisă de ziaristul francez *Georges Gaulis*, proprietarul ziarului francez „*Le Stambul*” din Constantinopol și corespondentul lui „*Temps*” și „*Journal de Debats*”, care petrecând foarte mult în capitala Turciei, a avut privilegiu a cunoaște de aproape viața de acolo și pe conducătorii ei.

El începe povestirea sa, spunând ce a văzut când a făcut prima vizită la Curte, în Chioscul Yildiz, în curând după ce fostul sultan a fost dețronat.

Până ce eunucii încărcau mobilele, hainele, paturile și toate lucrurile celor 200 de femei cari formau haremul Sultanului, *Gaulis* a avut timp să privescă locuința fostului sultan, pe care o despărțea de harem un zid puternic și gros, dincolo de care nici un strein nu putea ajunge a-și pune piciorul.

Întreg Yildis-ul, locuința sultanilor, e închis cu un mur puternic, în lăuntru cărui sunt apoi mai multe curți, cu multe vile mărunțele, separate. Aceste vile le-a făcut fostul sultan, pentru aceea, că el avea o mare frică de cutremurele de pământ, care în orașe de pe țărmuri de mare, pot veni nainte, când nici nu visezi. Și, știind că cutremurile fac să se prăbușească în ruine mai ales casele mari, înalte, el nu iubea palatele înalte, ci își umpluse curtea de vile mărunte, dar frumoșele. Din lăuntru lor lipseau covoa-

O parte grea de călărit, pe un tipis, care pune la probă istețimea calului și a călărețului, de a umbla pe drumuri rele...

rele scumpe de Persia, și ele erau împodobite cu covoare de ale fabricii din Herekelt, proprietatea Sultanului, despre cari știa că nu-s infectate cumva cu bacterii molipsitoare. (Așa se temeă el de toată lumea din jurul lui, încât și un covor luat din streini îl bănuia că ar fi infectat pentru a-i duce vre-o primădie scumpei lui vieți..)

Gaulis a ajuns să vadă fumătoriul fostului sultan. Sta din două odăi. În una, cea dela intrare, eră plină cu tutun turcesc, dar în a doua, cea mai din lăuntru, eră plin pe măsuțe de țigări englezești, franceze, americane, egyptiene, etc., semn că Sultanul de formă își cinstea legea, care cere turcilor a fumă tutun național, dar acolo în odaia lui tainică de fumat, gustă bucuros toate produsele fine streine...

În umblarea lui prin palat, Gaulis a ajuns și la apartamentele în cari Sultanul avea obiceiul să se ascundă în clipele îngrijorărilor și spaimelor sale, — căci de fricos ce eră, avea prea dese zile de spaimă, când își temeă vieața, tronul, averea și tot.

Prin aceste apartamente încărcate peste măsură de dulapuri de sticlă și de tablouri, — conduce

un drum lung și îngust, în care dulapurile cele multe așa erau așezate față în față, ca doi oameni să nu poată merge alături, și așa el, la nevoie, să se poată apăra ușor de cei ce i-ar veni cu gând rău prin aceste ambituri. În fundul ambitului este o odaie de scaldă provăzută cu un pat de tabără și cu ferestrele ce lasă vedere în toate părțile, spre toate intrările din Chiosc.

De o odaie de lucru, o odaie de răpaus statornic pentru împăratul acesta turcesc, nu a dat nicăiri Gaulis, căci în tot Yildiz-ul el toate le arangiasse numai pentru pauze de-o clipă și pentru a sluji ca *loc de refugiu* și nesfârșita lui spaimă sufletească în care trăia..

Dar se vede că a și avut de ce se teme, căci sfârșitul tot același i-a fost: năvălind asupra lui cei din jurul său, l-au silit să-și lapede slujba înaltă și strălucirea și puterea, și ca pe un rob l-au scos din palat și e finut și azi, după ani de zile, până își va sfârși nevrednica lui vieață.

Tipul întunerecului fiind acest sultan, strein de orice primenire spre bine a statului său, — urmările timpului pierdut sub domnia lui se văzură și se răzbunară asupra statului și națiunii turcești, așa cum văzurăm.

RÂNDURI MĂRUNTE

Principii Români la Petersburg au fost primiți cu căldură ostentativă și, deși își contemplaseră șederea în reședința Țarilor numai pe o săptămână, — ei, acolo și-au prelungit-o cu încă o săptămână, ceeace nu se întâmplă dacă nu s'ar fi simțit foarte bine și oaspeții și găzduitorii lor.

Martii în săptămâna de față apoi, familia Țarului a plecat la reședința sa de vară, în *Livadia*, (în Crimeea, aproape de Marea-Neagră), — iar Principii români au rămas încă în Petersburg, în palatul Wladimir, în care locuște o soră a Principesei Maria a României.

Mercuri apoi au plecat și Principii Români spre Țara lor, și anume după Prânz Principele Ferdinand și Principesa Maria, fiind petrecuți la gară de toți Marii Duci, de toate Marile Ducese și de ministri și ambasadori, despărțindu-se cu multă afabilitate.

Prințul Carol a plecat apoi și el de seară spre *Berlin*, la regimentul seu de gardă la care e împărțit pentru un an de studiu în armata germană.

În ziua plecării Principilor s'a dat din Petersburg la Berlin și București următoarea telegramă:

„Azi au plecat de aici Principii români. Logodna, care lumea mare așteptă să fie anunțată, nu s'a anunțat. Persoane bine informate spun, că scopul vizitei Familiei Princiare române a fost, ca tinerii să se cunoască întâi. *Se spune, că tinerii și-au plăcut foarte mult unul altuia.*

Principele Carol merge acum la Berlin, de aci se va întoarce în curând la *Livadia* (Sinaia Țarilor), și atunci se va anunța oficial logodna lor. Cununia va avea loc prin Iulie a. c.

*

O cometă cu perioadă de 24.484 de ani. Cometa lui Swift din 1892 a fost cea mai strălucitoare dela cometa din toamna anului 1882 încoace. A putut fi cercetată timp de unsprezece luni. Această cometă, având

coadă lungă și coamă mare, s'au putut face asupra ei cercetări prin analiza spectrală și luă o mulțime de fotografii.

Cu ajutorul fotogramelor luate de prof. Wolf dela Heidelberg, s'au putut urmări și mișcările particulelor din lăuntrul cozei. Acuma, arată A. Marcuse în numărul din urmă din revista „Naturwissenschaften“, a cercetat drul E. Kühne în Königsberg înrăurirea planetelor Venus, Pământul, Mart, Joe și Saturn, asupra cometei, și a ajuns la încheerea, că drumul acesteia se face în 24.484 de ani (greșeala la socoteală putând fi pe aproape de 372 de ani, în mai mult sau mai puțin).

Se știe că, de pildă, cometa lui Eneke, are perioada de 3.3 ani, iar a lui Biela de 6.7.

*

Femei arhitecte, în Ungaria.

Prinde și la noi aplicarea femeilor pe carierele, pe cari până aci lumea le credea rezervate numai și numai bărbaților. La poste, la telegraf, ca învățătoare, ca profesoare, — le știm de mulțor, încât nu ne mai mirăm că le vedem tot mai dese în aceste cariere. Ca medici se ivesc mai rare, — iar mai nou ele încep a îmbrățișa și alte cariere, dure oarecum, grele, parcă totuș mai bărbătești ca femeiești. Anume trei femei au îmbrățișat în Ungaria cariera de *arhitecți*, ingineri de zidiri, — absolvând școlile în ordine și apucându-se de făcut planuri de zidiri și luând în întreprindere zidiri grele. Cele 3 arhitecte în Ungaria sunt azi: Serica Schuller, în Pesta, Elena Preda, în Besztercebánya, Serena Erdélyi tot în Pesta. Grupa Popper de locuințe de muncitori din Pesta, și palatul Popper, vestesc istețimea acestei arhitecte, care e mult căutată.

*

O puternică linie ferată în Africa. În Africa răsăriteană, aflătoare sub stăpânire germană și care formează cea mai prețioasă colonie a Germaniei, — e aproape terminată o puternică linie ferată, lungă de 1250 kilometri, care leagă cel mai mare port din Oceanul Indic, Dar-el-Salamul, cu lacul Tanganjika dela hotarul statului Congo. De zidirea acestei linii s'au apucat Nemții în 1905, și în toamna anului de față

Katarow (Cătărău) și Chirilow, autorii atentatului cu bomba dela Dobrițin, — despre cari se svoni zilele astea că ar fi prinși la Ūsküb, în Sirbia nouă, dar s'a desmintit știrea arestării. — Se spune că e drept că Katarow a trecut de curând prin Ūsküb, a fost și pe la poliție, — semn că e om foarte cu capu 'n mână, — dar pe când s'a știut că cine a fost streinul oaspe, el și-a fost pierdut urma, spre Alexandria, spre Azia undeva.

cred că o vor avea terminată și dată întreagă folosinței. O parte din ea, dela Dar-el-Salam, până la Tabora, cam 930 kilometri, e deja în întrebuințare.

Linia e și ea un document viu de cultură europeană, dusă și plantată în țara girafelor, care, lăsată de capul ei, n'ar fi ajuns a avea căi ferate nici peste o mije de ani încă. Marile state europene însă, Anglia, Franca, Germania, Rusia, Italia, — merg, le cuprind, pentru a le lua folosul economic, și în acest scop își duc acolo și mijloacele de cultură, pe care le întrebuințează acasă la ele: școli, negoț, trenuri, drumuri regulate, — și așa punând, ca pentru sine, țara în ordine, ca mâne locuitorii aceleia se deprind și ei cu cultura, li se deschid ochii, încep a-și cere parte în puterea și conducerea țării, și odată-odată, tot vor alungă pe stăpânii de azi a căror patrie e de parte peste mări și peste țări, și vor lua înșiși conducerea lor, ca popoare și state neatârnoate. Cu atât mai iute, cu cât vor fi mai de vieață, mai prințătoare de cultură.

Trenul de care vorbim, e zidit așa modern, ca în oricare stat din Europa: drumul sub el e bătut cu piatră, larg de 3½ metri, cu poduri de fier, viaducte, tunele, stațiuni frumoase, telegraf, fântâni adânci lucrute în țevi. Ba în unele privințe e mai presus de căile ferate dela noi. De pildă firele de telegraf nu sunt prinse pe stâlpi de lemn, ca la

noi, ci pe *stâlpi de fier*, și anume așa de sus prinse, ca *girafele* să poată trece pe sub ele, fără a le atinge sau a le strică cercând să le pască...

*

„**Privești dobrogene**“, e titlul celui mai nou volum apărut la „Minerva“ în București, din peana distinsului scriitor Mih. Sadoveanu, cuprinzind pe 19 coale de tipar, (peste 300 pagine). 22 *pese* literare foarte interesante, scrise cu măiestrie, — copie de pe viața din acel colț al României din dreapta Dunării, pe care o cunoaștem sub numele *Dobrogea*. E volum vrednic a fi avut de tot cărturarul român ce știe prețui literatura noastră aleasă. Costă 2 cor. și 10 fil. porto, sau 35 fil. recomandat. Se capătă la „Librăria Naț. S. Bornemisa“ în Orăștie.

*

Bătrâni drăguți... O istorioară foarte duiosă povestește un ziar din capitală, despre umblarea alor doi moșici dela țară, rătăciți prin cea încurcatură de capitală, duși de ceva nevoi ale lor pentru a bate pe la cele uși domnești atotputernice. Iaca ce spune despre ei:

E după amiază de primăvară, și seninul strălucitor al bolții albastre se revarsă cu iubire de-opotrivă pe vârful dealului Gellért, peste vârfurile caselor de pe țârmii Dunării, ca și asupra capetelor celor doi bătrâni, cari pribegesc așa fără nici un scop pe laturea dincoace a bulevardului Muzeului. Ei au venit din provincă de departe, poate chiar așa per pedes apostolorum, căci și pe cismele moșicului ca și pe ale bunicii, sunt prinse șapte rânduri de prof...

Bătrânul ciocănește la tot pasu

Examenul cursului de cantori din Săliște. La Săliște s'a deschis în iarna acum trecută, un curs de cantori, condus de învățătorii de acolo sub controla dlui protopop Dr. Lupaș. În 22 Febr. s'a dat examen cu elevii, în prezența dlui asesor consistorial Matei Voileanu din Sibliu. Din acest prilegiu elevii și examinatorii lor, (dl asesor Voileanu, dl protopop Dr. Lupaș și dl inv. Criștiu) s'au fotografiat împreună.

cu bățul lui de corn în trotoar, purtându-și privirea mirată pe vârful palatelor, cari sunt mai înalte ca acasă la el clopotnița de nouă ori pusă peste-olaltă... Iar mătușica, cu legătura, cu sacul de călătorie, în spate, țupăe cu pași mărunți după bătrânul și cam alătura de el.

Se duc, se tot duc; se uită printre grățiile grădinii Muzeului, privesc pe dinafară figura de bronz a lui Arany János, și pe urmă se opresc în fața unei cafenele. Își șoptesc ce-și șoptesc, se sfătuiesc și atunci bătrânul deschide cam cu sfială ușa. Mătușica îl urmează.

— Dee Dumnezeu... dă el binețe chelnerului ce-i grăbește în cale.

— Poruncește!...

Țăranul ungur își învârte cam incurcat pălăriuța cea mică și rotundă, în mâni.

— Mă rog la dumneavoastră, a flămâzlit bătrânuca mea...

— Îndată! — și chelnerul și vreă s'o iee la fugă, să le aducă dară ceva de mâncare, dar bătrânul îl reține:

— Mă rog dtale, dar eu nu știu ce s'ar putea mânca aicea?

— Cafea cu spumă ori cu zmân-

tână, capuținer, piccolo ori regulat, șuncă, salamă, — răspunde chelnerul și îndrugă mai departe la nume de bunătăți.

Se vede că bătrânul e încurcat și până ce bătrâna se face mai mică la spatele lui, el abia prinde un pic de inimă, și îngână:

— Apoi atunci să faci bine să ne dai cafeiu, domnule...

Chelnerul aleargă, cei doi bătrâni se apleacă spre olaltă. Dispută. Publicul privește la ei cu ilaritate.

— Poftiți!, zice chelnerul, care a și sosit, și le pune nainte două ceasce cu cafea.

Mătușica își pune jos de pe umăr legătura cu merindea, țăranul straița și apoi numai tot se așează ei cumva la o masă.

Dar iar este ceva pricină.

Ungurul meu se întoarce spre chelner și îi șoptește, nu fără oarecare răcoare, în ureche:

— Și-apoi, mă rog de iertare, cât o să cușteze?

— Optsprezece creițari.

— Amândouă filigelele optsprezece creițari?

— O ceașcă optsprezece, amândouă treizeci și șase.

Fruntea bătrânului se cam încrețește. Iar chelnerul pleacă grăbit și peste câțva timp iară se întoarce: a adus cornuri la cafea.

Cei doi bătrâni iar se cam nelișiștesc, că asta o să le tot aducă câte ceva, până le umple masa, și ungurul nostru iară are o instanță:

— Da, mă rog, îi musai să mâncăm din chiflile estea?

— Da de unde să fie musai!

Atunci mătușica își desleagă încet pachetul ei de drum, și scoate ea pita ei cea neagră, de printre cele hodorose. Și mănă ei apoi cafeiu din Peșta cu pită din satu lor... Apoi plătesc și se ridică, și luându-și ale lor, se închină dorind sănătate bună tuturoră“...

Am reprodus această pățanie a perechii de țărani unguri duși de izbeliștea vieții la Pesta lor; — ea ne arată, că țăranul tot țăran e, ori ungur, ori român, ori alt neam... Simplu, speriat de strălucirea vieții de oraș și sfiit la fiecare pas de luxul orbitor al aceluia...

Frumoase cărți postale de sărbători.

Mare alegere de cărți postale ilustrate se află la Librăria S. Bornemisa din Orăștie (Szászváros). Anume:

Cărți postale ilustrate de Paști bucata 6, 8, 10, 12, 14, 18 fil.

Cărți postale cu porturi românești de pretutindeni, colorate și necolorate, bucata 20 fil.

Cărți postale cu Aurel Vlaicu și Aeroplanul său, bucata 20 fil.

Cărți postale cu Visul lui Vlaicu bucata 10 fil.

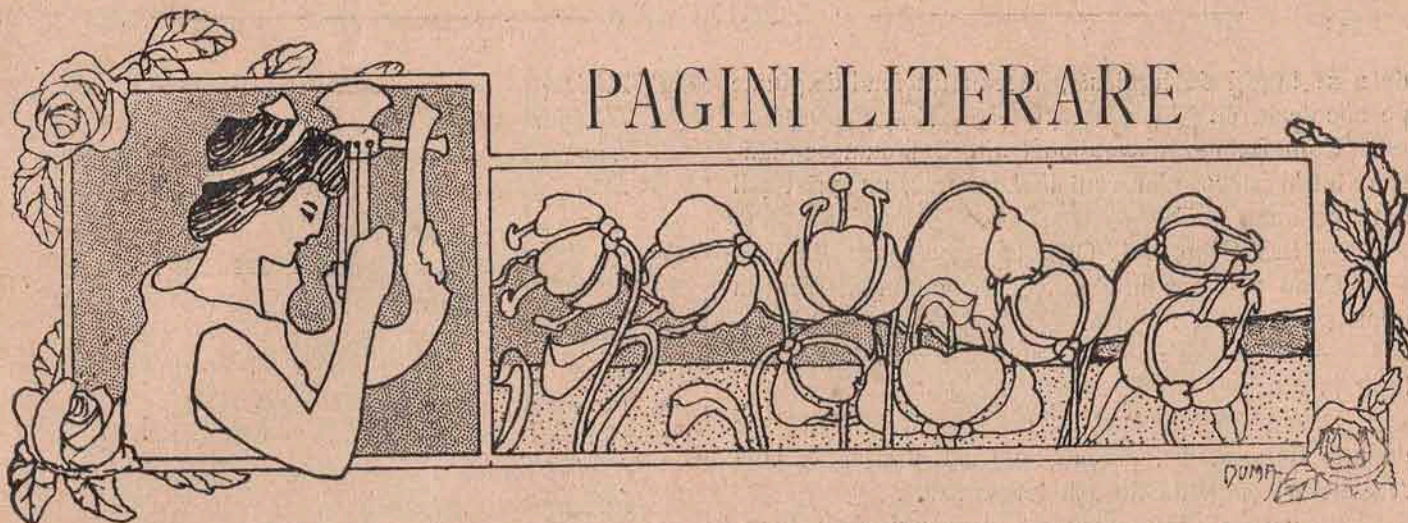
Cărți postale cu Familia Regală din România 20 fil.

Cărți postale colecția Belu, diferite porturi din România à 20 fil.

Cărți postale cu icoane din viața lui Isus, potrivite de a se trimite și de Paști, cu 20 fileri bucata, 10 bucăți cu 1'80 fil.

Pentru porto să se trimită deosebit 10—20 fil. la comandă. Porto recomandat cu 25 fil. mai mult.

UN BOER ORIGINAL

AL. CAZABAN

Oamenii de pe moșia lui Grigoriță Balmez, nu i-a auzit nimeni niciodată plângându-se împotriva proprietarului.

„De ispravă om și conu Grigoriță“ — așa zic ei. Se ține de tocmeală, plătește după lege, nu-și bate joc de om, nici chiar atunci când află că nu e tocmai de treabă.

I-a prins pe unii furându-i fânul, pe alții bărcuindu-i pădurea, da niciodată nu s'a grăbit să dea pe cineva în judecată. E drept că în furie, îl amenință pe vinovat cu pușcăria, dar a doua zi-i treceă supărarea și se mulțumea să-i tragă o ocară zdravănă, rușinându-l față de tot satul.

Poarta conacului eră deschisă pentru ori-ce drumeț, fie pentru cei bogați, fie pentru cei săraci. Nimeni nu plecă dela moșia Marga din valea Prutului, nemulțumit de chipul cum a fost primit, și nu se putea să nu rămâie uimit de felul cum își îngrijea pământul. Deși apele Prutului amenințau în fiecare primăvară să înece ogoarele și fânațele, totuș conu Grigoriță a fost întotdeauna ferit de mânia cerească. Da, vezi că nici un proprietar de pe acolo, n'a ridicat diguri mai puternice și mai înalte, de cum le-a ridicat gospodarul Balmez.

Fala moșiei, și mai ales a proprietarului, eră pădurea. Pădurea dela Marga. De departe, tocmai de pe șoseaua națională, de îndată ce ai ridicat muchea Dricului, și te uiți în vale pe câmpia deschisă, vezi pădurea Margăi, o vezi răsărind dela spatele satului și închizându-se neagră, ca o revărsare uriașă de păcură până la malul Prutului, pe care îl ascunde privirei pe o distanță de câțiva kilometri, cât ține înșirarea deasă a arborilor.

În apropierea ei, te prind fiorii fricii. Cu greu îi poți pătrunde iapca, așa îți incurcă mersul desimea spiniișului și a cătenilor din preajma ei. Poenele mai toate stau înăbușite de stufăriș și pășuri necălcate,

— locuri minunate unde își fac vizuini și bursucii și vulpile, și unde își găsec adăpost haitele de lupi.

De câte ori vine vorba de pădurea dela Marga, boierul se laudă:

— Am și lupi... Peste douăzeci de lupi trăiesc în pădurea mea! Și când vorbește de oaspeții lui, ochii-i scânteiază de mândrie, cum i-ar scânteia unui geambaș de cai, atunci când se laudă că are peste douăzeci de armăsari de rasă englezească.

Nici un pocnet de pușcă n'a răsunat vreodată în pădurea dela Marga, așa de strașnice măsuri a luat boierul, ca nimic să nu tulbure liniștea dihanilor ascunse în coțloanele întunecate ale desișurilor.

Da chiar atunci, în timpuri de iarnă geroasă, — când haitele înflămâzite se abat până aproape de marginea satului ca să șfășie vitele, oamenii nu se gândesc să pună mâna pe armă. Ei știu prea bine că dacă se întâmplă că fiarele să omoară o vită, boierul nu rămâne nepăsător față de paguba lor.

Slăbiciunea asta a boierului de a ocroti lupii din pădurea sa, a ajuns de pomină și în alte sate, și mulți chiar au căutat să tragă foloase de pe urma ei. Dacă unui sătean, chiar din altă parte, i se îmbolnăvea o vită rău de tot, apoi omul, când își pierdeă orice nădejde, o făcea scăpată în pădurea dela Marga. A doua zi, boierul primea plângerea păgubașului:

— Să trăiți cocoane Grigoriță... Mi-au sfâșiat astănoapte lupii plăvanul... Și boierul, de îndată ce află dela pădurar, că lupii iar au făcut o pozna, plăteă fără multă tocmeală, vita creștinului.

De multe ori, când troienele erau înalte și fiarele nu puteau face pârție ca să umble după pradă, tot boierul le purtă de grijă. Îndată primea văcarul porunca să ia din ocol o vită, și s'o ducă plocon bieților lupi.

Da și ei îi rămâneau recunoscători: Nu se îndurau să se despartă de culcușul lor din pădurea Margăi. Chiar când îngheța Prutul, nu le venea deloc să treacă granița în Basarabia și să se avânte în altă țară, unde erau încredințați că nu vor găsi o inimă la fel cu cea a lui Conu Grigoriță Balmez.

Cei cari cunoșteau meteahna asta a boierului,

de a se îngriji de lupii săi, făceau tot felul de glume pe socoteala ei.

Cum Balmez n'avea moștenitori, și cum se plângea într'o zi că n'are cui lăsa averea, un prietin îl bătù pe umeri:

— Las' Grigoriță!.. O să te moștenească lupii.

Când a fost numit perfect, un deputat, trecut în opoziție, îl întrebă:

— Drept e că ai cerut ministrului să-ți puie toți lupii în funcție?

Dacă glumele astea îl supărau de multeori pe domnul Balmez, nu-l puteau însă hotărî să-și schimbe sentimentele față de fioroșii lui musafiri.

În vagonul restaurant al Expresului Iași-București, se deschise vorba între mai mulți pasageri moldoveni, de Conu Grigorița Balmez. Și cum nu se poate vorbi de Balmez, fără să pomenesci și de lupii lui din pădure, începură să facă haz pe socoteala patimei boerului moldovean.

Un colonel de artilerie care stă alături, minunându-se de cele auzite, întrebă:

— E adevărat asta?.. Se poate domnilor?!

— Desigur...

— Atunci-i lipsește o doagă! — tună artileristul ca din gura tunului.

— Așa vă pare! — căută să-l lămurească un domn cărunt. Omul are un motiv poate...

— Care motiv? — întrebare cu toții.

— Vedeți, dacă nu știți! — se mândri oare cum căruntul. Credeți poate că pentru sine crește el lupii din pădure?.. Îi crește pentru prințul Ferdinand!

— Ce are a face scripca cu epurele?

— Are a face... Știți că prințul e vânător... Într'o împrejurare. l'a întrebat pe Balmez dacă are și lupi pe moșie... Cred că ați înțeles... Când Balmez i-a spus că are, prințul i-a făgăduit că vine să facă o vânătoare... De zece ani îl așteaptă... și nu mai vine... și doar Balmez îi amintește în fiecare an... În totdeauna îl amână „pentru la anu viitor“... Acu spune, domnule Colonel, ce ai face dumneata în locul lui Balmez?

Bolnav.

*Tu ai știut ce blând te chiamă
lubirea mea în nopți târzii,
Și mângăioasă ca o mamă
Ai vrut la patul meu să vii.*

*Când lași tu ochii să mă vază,
Îmi pare că m'a adumbrit
Un palid serafim de pază
Durerii fără de sfârșit.*

*Aici în tristele spitale
Nădejtile se vestejesc,
Din raza frumuseții tale
Dă-mi farmec să le răcoresc.*

*Și mâna ta desmierdătoare,
Tu care nu știi de 'ndoeli,
O treci pe fruntea-mi arzătoare
Să mă trezești din aiureli.*

*Iar ochii plini de dulcea rouă
A negrăitelor dureri,
Îi pleci asupra mea, ca două
Înlăcrimate mângăieri.*

NICHIFOR CRAINIC

NEVĂSTICA DE O ZI

— Monolog. —

(Chilie cu două ferești și ușe. Pe părete portretul unui bărbat. Masă de scris, pe ea un portret de bărbat și unul de femeie, scaune, un fotel. Dulap cu păpuși. Pian, oglindă mare. Nevasta tină, în haină de casă, vorbește din ușe cu bărbatul care pleacă.)

— Pa, dragă! Pleacă, pleacă, mai multe sărutări nu mai capeți: s'a epuizat depositul. Dar să te întorci în grabă, până atunci poate mai fac rând de vreo duzină. Pa, draguțule! (Închide ușa.) S'a dus!

(Se duce la ceașornic.) Ieri la 11 ore mi-a fost cununia și așa, de 23 ore, 18 minute și circa 59 secunde (mândră) — sunt nevastă și (tristă) poftim, îndată și văduvă: bărbatul s'a dus să se radă. Deși nu eră încă nevoie (se pipăie pe față) de loc nu-i împungea barba!

S'a dus, — și eu nici macar privi nu pot în urma lui. Am zis eu îndată, că locuința asta nu-i de samă! Bărbățelul, când merge la slujbă, de sub poartă dă în sfânga spre strada principală, iar ferestrele răspund la dreapta spre ulița laterală și astfel eu nicicând nu-i pot arunca sărutări din fereastră. Ei, atunci de loc nu înțeleg, de ce treabă sunt peste tot ferestrele? Vai, cât sunt de păsăsită. Doamne, cu cât li e mai bine nevestelor de pe insula „Sumatra“! (Arătând cu un bețigaș pe părete, ca pe mapă. Repede ca în școală):

„Insula Sumatra, una dintre insulele sudice, are 464,918 kilometri pătrați cu insulele laterale, 4 milioane de locuitori, proprietatea Olandezilor, bogată în apă, șesuri fructifere și (mai încet, accentuând rar) țărâmurii-pieziși îi spală oceanul Atlantic...“

(Sufliă greu). Pfi! În școala superioară de fete am învățat-o. La examen, dacă nu știam despre cutare insulă, unde cade, simplaminte o puneam în oceanul Atlantic: acesta e destul de mare; că cuprinde cu o insulă mai mult sau mai puțin, ce are a face? Și apoi expresiunea dela fine: „Țărâmurii-pieziși îi spală ocea-

nul Atlantic" e invenția mea. Totdeauna a avut mare efect. Mamica, când mă ascultă, adesea lăcrimă de emoție, și nu odată i-a zis Măriei, bucătăresei:

— Vezi, Mărie, tu îndată ce ai cu ceva mai mult de spălat, bombănești — iar oceanul toată viața nu face altceva, decât — spală, și încă nici nu farfurii, ci stânci piezișe. Macar că ce deosebire e între tine și între oceanul Atlantic!

Da, pe insula Sumatra, acolo li-e mai bine nevestelor, pentru că acolo — e „poligonia“ la modă, așa încât acolo bărbații se pot rade pe rând: până ce merge unul la barbir, celalalt rămâne acasă.

Acum, până vine el adecă, ce să știu eu face? Decumva Maria nu se duce la piață, așa chema-o să-mi spună povești. (Ciudoasă). Ce să fac... ce să fac? (Cu bucurie). Ahă, știu: mă voi juca cu — păpușile! (Scoate din dulap o păpușe îmbrăcată în haină de fată). Pentru că eu și așa numai de aceea m'am măritat, fiindcă acasă, dacă luam păpușa în mână, îndată mă și certă mamica:

— Pune-o la o parte! Nu ți-e rușine, fată mare, ce ești? Dacă te vede cineva? (Se plimbă mângâind păpușa). Mamica peste tot a fost foarte strictă cu mine: dacă mă vede șezând o clipită numai, îndată și strigă:

— De ce nu ștergi mai bine de praț? Uite cât e de prăfos iară pianul!

Acum (se lasă cu păpușe cu tot în fotoliu) atâta șed, cât îmi place mie! Dar, uită, aieva ce prăfos e pianul! (Sare în picioare și șterge cu păpușa pianul; apoi se uită lung la păpușe și dă din umeri.) Nu-mi pasă! și așa eră cam murdară săraca... și așa trebuia să o primenesc!

(Aruncă păpușa în dulap).

E admirabilă independența asta de nevestă! Dar (amenințând cu pumnul) să știți că o să mă și folosesc de ea: odată atâtea dulcetuuri am să mânc, până-mi voi strică stomacul.

Într'adevăr e colosală schimbarea, când fata deodată devine — nevestă! (Merge la oglindă). Poate se vede și de pe față? (Privește în oglindă.) Aieva, par'că așa aveă o nutră cu mult mai inteligentă! Și haina asta lungă... Vai, să mă vadă Elena Câmpian, ar crepă de ciudă. Când eu umblam pe a patra, ea umblă deja în curs, și nici nu se uită la mine. Și poftim: ea acum e o fată bătrână de 19 ani, și nici „atâțuca“ mire nu i se arată pe orizon — iar eu așa fi deja nevestă, ori ce! Ei, dșoară Leni, spune, care am terminat mai iute?

Apoi prietenele cele multe acolo la cununie... cât erau de invidioase! Eu tot numai la ele mă uitam: vai, cum ar fi schimbat de bucuroși toate, poate chiar cu mamele împreună, cu mine.

Da, sfimate prietene minorene, s'a isprăvit cu prietănia! Poftiți și vă măritați mai întâiu, apoi stăm de vorbă.

Iar în ce privește căsătoria, ei, e o instituție destul de frumoasă: numai confidența aceea prea mare nu-mi place. Azi la dejun bărbatul, fără să fi beut cândva

„bruderschaft“, simplaminte mi-a zis: „tu“. Dar i-am și spus-o „stănte pede“.

— Știi ce Culiță, nu-ți dau voie să-mi zici „tu“, căci deloc nu-i elegant!

Dar ce mi-a răspuns, obraznicul!

— Apoi dragă, dacă noi într'una ne vom zice: „Dta“ ce să facem atunci, când ne-om certă? Căci numai atunci e la loc vorba asta.

— Ce, dta voiești să te și cerți? — l-am întrebat, și eram cât pe aci, să mă supăr și să mă cert cu el, când Măria ne aduse dejunul, și eu turnând cafeaua, mi-am uitat de mânie. Bine însă că mi-a venit iar în minte, vie numai acasă, îndată voi începe să mă supăr.

Dar unde și întârzie atâta? Am să-i scriu la moment și să-i trimit scrisoarea: „De nu vii îndată — chiar și cu soponele pe față — dau divorț!“ Da, îi voi scrie... (se pune la masă.) O țară pentru o hârtie de epistolă! (Caută hârtie, deodată surprinsă): Ni ni! Bărbățelul meu și-a lăsat cheia în masă. Vezi, fată așa ceva nicicând nu făcea: și de zeceori se uita, că bine-s încuiate toate pulpitele, și totdeauna ducea cheia cu sine, — adesea și cea dela cămară. Norocul, că mamica mai aveă o cheie — la masa fatichii.

Poate și bărbatul meu a uitat-o numai din întâmplare. Atunci dar nici nu s'ar cuvenit să mă uit în pulpit? Ei, dar un bărbat nu mai poate aveă taine față de nevestă-sa. Apoi, în sfârșit, nu de aceea mă uit ca să mă uit în el, ci numai ca să caut hârtie, să-i scriu lui.

Să frag pulpitul? (Arată spre portretul în ulei de pe perete. Bădica asta are bumbi, o să-l întreb! (Pășește pe scaun; punând degetul pe bumbii de pe portret, zice):

Să-l frag?... să nu-l frag?... să-l frag?... să nu-l frag?... Să-l frag! (Sare de pe scaun). Îl voi uita! Deschide pulpitul, apoi speriată îl închide repede.) Doamne sfinte! Ziuarul bărbatului meu! (Se plimbă agitată, apoi ia portretul bărbatului de pe masă și-i numără bumbii):

Să mă uit în el?... să nu mă uit?... să mă uit?... să nu mă uit?... De ciudă mă uit! (Deschide pulpitul și scoate „Ziuarul“).

(Strângând ziuarul la piept). Vai Doamne, așa mă tem: încă n'am cetit în viața mea ziuar bărbătesc? Dar dacă vor fi într'ânsul lucruri șoade? Doa chiar și al meu — deși am avut eminenție din purtare — (șoptind) așa a fost de curios, încât ieri, când am plecat la biserică, l-am aruncat în foc.

Ei, dar trebuie să mă grăbesc: în tot momentul poate să-mi vie bărbățelul. O, de s'ar rade cât mai bine, ca să rămână mai multă vreme acolo.

(Deschide ziuarul). Obraznicul! Poftim, a rupt cele mai interesante 153 de foi!... și ruptura e chiar proaspătă! Cât sunt de prevăzători bărbațiiăștia! Și dacă l-aș întrebă, pun pariu, că nu mi-ar spune, ce a fost în el.

(Se uită la ziuar.) Numai cu 1 April se începe. Vai ce interesant! Tocmai în ziua asta făcusem cunoștință.

(Cetește ziuarul.)

„Croitorul azi iară a fost aici cu contul. Mi-au protestat cambiul... Prânzurile acestea de crâsmă sunt mizerabile. Nu le mai pot suportă: trebuie să mă însor“.

— Ei, vezi, nici asta n'am știut-o, așadară de foame se însoară bărbații? Ei, ei, cât e de șod. Așadară, de cumva Culiță în 1 April 1914 se sătură, eu și astăzi aș putea fi fată?

(Cetește mai departe.) „După prânz am fost la Niștorăși la jour. Grozav de plicticoasă casă. Dar am făcut cunoștință cu un ciot de fată... o broscuță fără culoare.“

— Doar nu de mine vorbește mizerabilul? Eu fără culoare? Doar când am plecat cu mamica de acasă, chiar și pe trepte sugream un crastavete înăcrit în oșel, numai ca să fiu mai interesant — palidă!... Am să scriu un articol în gazetă... voi lumină toate fetele! Și pe deasupra și... broască! (Spre portretul de pe masă al bărbatului.) Vierme!... Nu vreau să te mai văd! (Întoarce portretul.)

(Cetește mai departe.) „...cu un ciot de fată... o broscuță fără culoare...“

— Vai, urât mai vorbește!

(Cetește.) „...Alfel o măimuță de tot drăgălașe“

— Vai, frumos mai vorbește! (Întoarce iar portretul.)

(Cetește.) „...Se vede a fi bine crescută. A și cântat glasul îi e debil, dar plăcut. Am dansat cu ea: nu are destul foc. Dar „summa summarum“: ai putea ciopli ceva din ea. „Mama“ asemenea: transit. Sunt curios de „bătrânul“.

(Mănioasă trăneste ziuarul în pulpă, închide pulpă.) Nu-l cetesc mai departe! Stimăte Dle! Precum se vede din întâmplare ați binevoit a rupe mai puțin cu o foaie din ziuarul Dvoastre. (Întoarce la loc portretul.) Noi am isprăvit-o l... (Plângând.) Dacă s'a ras... îndată mă despart de el... „De masă mă despart chiar acum! (Își ia portretul propriu de pe masă și-l mută pe pian).

...Glasul meu e debil? Doar de câteori mi-a spus mamica, că acasă când plângeam cu frații dimpreună — deși am fost 12 prunci! — glasul meu se auzea dintre toți. (Începe a cânta scala în sus și în jos.) La-la-la-la... la-la-la! Poffim, și glasul ăsta pentru el debil!

Apoi la joc nu am foc? Eu? Auzi acolo! (Merge la pian, cântă o sdrângănită urmându-o cu mișcări de dans).

— Văzutu-m'ai dta pe mine dansând bostonul? Ei, uită-te aici și apoi vorbește! (Merge spre pian, dar acolo deodată se oprește.) Dar adevărat, la boston va fi cam greu, să cânt și să joc deodată. Hop! Acum știu: O să pornesc invenția cea mai nouă: „figanofonul“. (Bate de 3 ori în părete, și orchestra, așezată după culise, începe lin un „boston“).

(Dans).

(După dans se răstește la portretul bărbatului.) Ei, acum scrie dta ziuar! După toate acestea, numai de aceea mai sunt curioasă, la adevărat de ce m-a luat dară?...

Totuș trebuie să mă uit cel puțin la sfârșitul ziuarului. (Scoate ziuarul și cetește.) „În 1 Mai am primit dela ea — adevărat „El“ dela mine — cel dintăiu sărut“.

(Trăneste cartea pe masă.) Asta-i minciună! Mi-aduc bine aminte de toată istoria. Așa s'a întâmplat: se înserase... Tatica ședeă aici în fotoliu — și horcăia. (Șede și arată.) Așa: cha... phiu... cha... phiu!... Mamica asemenea ședeă ici și se făcea că doarme. (Ia de pe masă niște ochelari, îi așază pe vârful nasului, imitând pe mama dormitândă. Apoi sare sus, depune ochelarii și zice :) Eu cu domnul candidat de mire, ședeam pe sofă la spatale lor — iac'ășa! (Arată, înlocuind mirele cu o păpușe îmbrăcată în haine de bărbat. Apoi se ridică, și ținând păpușa de un picior cu capul în jos, zice :) Mamica mi-a fost poruncit, că de cumva Culiță mi-ar da o sărutare, eu să țin îndată, atunci apoi ea se va trezi, și le va isprăvi celelalte. Așa s'a și întâmplat, cu deosebirea, că eu n'am ținut îndată, ci cele dintăiu 12 sărutări le-am suportat fără sgomot. La strigătul meu apoi mamica a sărit în picioare, și când Culița m-a cerut dela dânsa, (aruncă păpușa în colț) mamica a trezit și pe tatica. Bietul tatica, eră așa de somnuros, încât din greșală a pus mâna mamichii într'a lui Culiță și a grăit: (dând binecuvântare :) „Du-o! Fie a ta!“

(Spre portretul bărbatului.) Da, așa s'a întâmplat! Înainte de cununie eu dta nu ți-am dat o sărutare: totdeauna dta m-ai sărutat, pentru că eu nici nu mi-am mișcat gura. (A parte.) Adevărat că nici nu puteam! (spre portret.) Știi, minciinosule! Dacă vrei, pot să-ți adeverez chiar și cu documente autentice, pentru că și eu am avut ziuar, dle... îmi și pare rău că l-am ars. Dar norocul pe mine, că mi-am reținut din el o o foaie: lată-o! (Scoate un portmoneu și din acela o foaie împăturată.) Statistica sumară a întâmplărilor mai însemnate din fetia mea de fericită pomenire. Dacă dta ai aveă dreptate, atunci ar trebui să steie și aici!

(Cetește foarte repede.) Curtizani am avut: 101, 7 blonzi, 21 bruneși și 73 pleșuvi; toate cheltuielile private din cei 3 ani din urmă: 21 cruceri pe zahăr galbin. (Suspînând.) Tare îmi place! Mamica m-a certat de 364 ori; prăjituri cu nuci au fost de 141 ori. (Suspînând.) Tare-mi plac! Mireasă am fost 3 luni. Numărul sărutărilor „primite“ (repășește întoarsă spre portret) „primite“ în timpul ăsta: 112,423. (Încet.) Numărul acesta însă nu e exact, fiindcă n'am numărat într'una, ci numai sărutările obicinuite de pe o zi l-am multiplicat cu numărul zilelor. (Iarăși cetin repede.) Odată fiind departe o săptămână, mi-a trimis în epistolă 7 milioane sărutări — și fiindcă pe zi cel puțin de 1000 ori ziceă, că mă iubește, numărul „te iubescurilor“ — așisderea aproximative, luând Duminecile dublu: ajunge cifra de 100,000. Ne-am certat la zi odată, ne-am împăcat de 10 ori. De altcum împăcarea transcrisă, vezi în rubrica „sărutărilor“.

(Spre portretul bărbatului.) Vezi, că eu am dreptate! Unde e vorbă aici, că eu ți-am dat dta sărutări?

(Plângând.) Dar — în sfârșit acum e totațata: s'au

isprăvit toate! Înainte de a da divorț, să mai cetesc pagina din urmă numai.

(Iarăș privește în ziuar.) *Le... asta a scris'o „azi“.* (Își acopere fața.) *Nici nu știu, de se cuvine să o cetesc?*

(Cetește.) *„O iubesc... o ador! Cu adevărat înger, ca și care mai frumoasă... mai drăguță, Cerul n'a putut creă! Scumpa mea nevestică, ale tale sunt toate bătăile inimii și toate cugetele minții mele“!*

— *Vai da frumos mai vorbește... (Întoarce portretul bărbatului, îl privește lung, îl ia în mână și-l sărută. Apoi, fără să zică ceva, își aduce portretul său de pe pian și-l pune pe masă, dar departe de al bărbatului... pe urmă, după puțină gândire, îl duce mai aproape... în sfârșit aproape de tot. Pune ziuarul în pulpit, și venind spre public, rușinată, cu degetul în gură, încet:)*

...Culișă... vino acasă... toate ți le-am iertat!

(Se aude sunând).

Acum să sbor și să sar în grumazul scumpului meu bărbățel.

(Repede pune un scaun înaintea ușii și când se deschide ușa și intră bărbatul, i se lasă de pe scaun în grumaz.)

(Cortina).

(La scena din urmă, când femeia îi cade bărbatului în grumaz, rolul bărbatului totdeauna să-l joace acela, care a ostenit mai mult întru aranjarea producției. — Adevăratul bărbat trebuie lăsat din combinație!)

Dr. N. Vrabely — Simion Gocan.

ALI KADÂR

N. N. BELDICEANU

De când izbucnise războiul, Ali-Kadâr sta ceasuri întregi, tăcut, într'un colț al clasei, cu fața palidă și prelungă subt fesul roșu, cu ochii mari și catifelaji, umbriți de gene lungi de mătăasă, ca niște ochi de cadână. Nu mai puneă mâna pe nici o carte acum; numai știrile de războiu le cetea cu înfrigurare, cu ochi arzători, cu nările fine tremurătoare ca ale unei sălbătăciuni care adumelcă, și, când isprăvea gazeta, rămânea tăcut, în larma clasei, cu fața prelungă și fină ca de fată, incremenită, cu sprincenele lungi codate și îmbinate, încondeiate parcă cu pana, încrustate, — și, îndărătul ochilor de catifea neagră, sufletul lui Ali-Kadâr ardea ca un rug.

Eră numai de cincisprezece ani Ali-Kadâr; și totuși în ființa lui șubredă, ca un talaz încununat de spumă, se înălță și gemea dragostea de țara pe care n'o văzuse niciodată; căci se născuse și trăise într'un sat tătăresc din Dobrogea. Și în ziua în care ceti că armata turcească a fost sfărâmată la Lüle-Burgas, simți în toată ființa lui o hotărâre mare, și, fără să mai stea o clipă la îndoială, se duse la director.

„Ce-i, Ali-Kadâr?”

— *Vă rog, domnule director, să-mi dați voie să plec.*

— *Unde să pleci?*

— *Vreau să plec la războiu, domnule director.*

— *Cum? Ce? Să pleci la războiu? Ei, da știi că ai haz, Ali-Kadâr! Ce să faci tu la războiu?”*

Ali-Kadâr nu răspunse; gura roșie, cu buza de sus ca o lecuță de gurgui și cu cea de jos puțințel răsrântă și curmată la mijloc, îi tremură și ochii de catifea i se umplură de foc și de lacrimi:

„E foarte frumos ce spui tu, Ali-Kadâr, zise directorul mișcat, dar spune-mi, ce-ai să poți tu face la războiu: tu, care ești un copil încă?”

Ali-Kadâr tace ca pământul.

— *„De câți ani ești? îl întreabă directorul.*

— *De cincisprezece.*

— *De cincisprezece ani, și vrei să te duci la războiu?! Ce-ai să poți tu face acolo, Ali-Kadâr, dragă? Ai să poți tu să schimbi soarta războiului cu brațul de copil? — Ș'apoi, dac'ai putea face minuni chiar, tot nu te-aș lăsa... Eu răspund de voi în fața părinților.“* — Ali-Kadâr ridică cu o tresărire capul și cu ochii lui de foc țintă în ochii directorului, zise mușcând parcă cuvintele între dinții albi:

„Dacă nu mă lăsați, atunci să știți, domnule director, că mă omor“.

Eră atâta hotărâre aprigă în glasul lui, că directorul simți, că Ali-Kadâr nu glumește. Se gândi o clipă, mușcându-și mustețele, și punându-i mâna pe umăr, zise:

Ce-ai făcut?

*Ce-ai făcut, de când m'am dus,
De norocul ne-a apus?*

*Visul nostru drag de ieri
De se sbate în dureri?*

*Dorul nost atât de viu
De l'ai pus într'un sicriu?*

*Și cuvântul dela tine
De s'a dus și nu mai vine?*

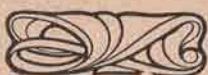
*Care vânt neîndurat,
Florile ne-a scuturat?*

*Sfânta candelă ne-a stins,
Sufletul tău l'a învins?*

*Dragostea fără hotară
N'o să 'nmugurească iară?*

*N'o să dee iar vreo floare,
Ca și care altul n'are?*

ELENA DIN ARDEAL

„Uite ce, Ali-Kadâr; eu, dela mine, — hotărât lucru — nu-ți pot da drumul să pleci, am să telegrafiez însă părinților tăi și dacă dâșii mi-or răspunde, să-ți dau drumul, firește că te las“.

Ali-Kadâr ieși din cancelarie cu capul plecat și se duse în dormitor, se trânti pe pat, cu fața 'n sus, cu mâinile sub cap și stătî așa toată ziua ca bolnav.

Adouazi, îl chemă directorul:

„Uite, cetește, ce răspunde tatăl tău“.

— Bine, atunci fac ce v'am spus“, zise galben Ali-Kadâr, dar liniștit, — și porni spre ușă.

Directorul rămăsese cu bărbia proptită în piet, întinzându-și încrunțat musteața și când ajunsese Ali-Kadâr la ușă, făcî întunecat:

„Stai Ali, stai să ne înțelegem... Văd, că nu vrei să-ți schimbi gândurile. (Iși răzema amândouă mâinile pe umerii lui). Uite ce-mi rămâne de făcut: am să chem pe toți profesorii, și voi face ce vor hotărî ei; or zice dâșii să-ți dau drumul — îți dau; or zice să nu-ți dau, — nu-ți dau“.

Adoua zi se strânseseră toți profesorii, să chivernisească: ce-i de făcut? Unul din profesori fu de părere, să-l cheme și să încerce cu toți să-i schimbe gândurile. Ali-Kadâr întră liniștit, și rămase lângă ușă, cu genele plecate, ca un vinovat.

„Tot nu ți-ai schimbat gândurile Ali-Kadâr?“ îl întrebară profesorii.

— Nu mi le-am schimbat, cuvântă dâșul potolit, ridicând spre ei ochii lăncezi, de cadână.

— Nu zicem, făcî unul din profesori, că nu-i frumoasă fapta ta, și o vom da ca pildă... Dar tu, în avântul tău, n'ai avut gând să chibzuești pușintel și să vezi, că e zădarnic ce faci, că ești prea tânăr, — un copil încă, — și nu vei putea îndura greutățile și grozăviile războiului, și te vei prăpădi, fără să faci nimic pentru neamul tău. Pe când, dacă vei rămâne: cu adevărat, că vei putea odată să-i fii de folos. Ești unul din cei mai buni elevi ai școalei normale, vei ajunge învățător în Dobrogea, într'un sat turcesc, și atunci vei fi întradevăr, folositor... Ei, ce zici, Ali-Kadâr?

— Vreau să plec, domnule profesor.

— Dar dacă nu te-om lăsa?

— Atunci știe domnul director ce-mi rămâne de făcut.

— Ascultați, zise directorul, care până atunci tăcuse, eu sunt de părere să-l lăsăm să plece... Noi ne-am făcut datoria, vedeți că nu-i putem schimba gândurile... Uitați-vă la el; să știți, că ce spune face: decât să se omoare, mai bine să moară pentru Turcia lor“.

Ali-Kadâr se repezi, se frânse și luând cu amândouă mâinile, mâna mare și păroasă a directorului, i-o sărută de mai multe ori, în șir. Directorul îi luă capul în mâni, și-l sărută cu ochii în lacrimi pe fruntea curată, spunându-i:

„Du-te, dragă Ali-Kadâr, și dă-ți viața pentru ai tăi, dacă are Turcia multe inimi ca a ta, nu va pieri“.

Și, pe rând, sărută, c'un fel de evlavie, mâna tuturor profesorilor, și dâșii îl sărutară pe fruntea albă.

Chiar în ziua aceea, au pus profesorii și elevii mână dela mână și i-au făcut lui Ali-Kadâr bani de drum și, adoua zi, l'au petrecut la gară toată școala.

Când a plecat trenul, băeții ș'au fluturat chipiile ș'au strigat din răspuțeri:

„Trăiască Ali-Kadâr“.

Și cu toți au urmărit, cu ochii în lacrimi, cum se depărtează trenul — până când n'au mai zărit fesul și batista lui Ali-Kadâr.

CRIMA LUI SYLVESTRE BONNARD

— 30 —

Roman de ANATOLE FRANCE — Trad. de VASILE STOICA

15 Ianuarie 186...

— Bună ziua! ciripi Jeana intrând pe ușă, în vreme ce Teresa, rămase în urma copilei, bombăni în umbra condorului.

— Domnișoară, te rog să mă numești cu titlul meu, cum se cade și să zici: „Bună ziua tutore!“

— Așa dar s'a făcut? Oh, ce fericire! îmi zise copila, bătând în palmi.

— S'a făcut, domnișoară, în sala judecătorei, în fața judeului de pace și de azi încolo ești supusă autorității mele... Dta răzi? În ochii dtale însă văd, că îți bați capul cu vreo năzbutie. Încă una!

— Oh, nu, domnule — tutor. Mă uitam la părul dvoastră așa de alb. Căci așa se învălură pe marginile pălăriei, de parc'ar fi caprifoiu pe un balcon. E așa de frumos, și îmi place foarte mult.

— Șezi fetițe, și, dacă se poate, nu mai spune bazaconii; eu am să-ți spun lucruri foarte serioase. Ascultă-mă: cred, că nu ții tocmai așa de mult, să te întorci iară la domnișoara Préfère!... Nu. Ce-ai zice dta, dacă ai rămâne aici, la mine, până îți vei fi isprăvit educația, până... eh, ce știu eu? Pentru totdeauna, cum s'ar zice.

— Oh, domnule... mă întrerupse dânsa, îmbujorată de fericire.

Eu urmai:

— Colo este o odăiță, pe care a pregătit-o Teresa anume pentru dta. Erau niște cărți vechi întrânsa, dar au dispărut în fața dtale, precum noaptea dispăre în fața zilei. Du-te cu Teresa de vezi, poți locui în odăița asta? După cum m'am înțeles cu doamna de Gabry, desară te culci aici.

Fetița o și luă la fugă, să-și vadă odăița; o cheamă însă înapoi:

— Jeano! să-ți mai spun una: Econoamei mele, care, ca toate bătrânele, are o fire destul de morocănoasă, i-ai plăcut foarte mult până acum. Fi cu cruțare față de dânsa. Eu încă am ținut de cuviință s'o cruț și să-i sufăr năbădăile. Atâta-ți spun Jeano: cînstește-o. Vorbind astfel, însă nu uit, că ea-i slujnică aici: de altfel nici ea n'o să uite faptul acesta. Dar trebuie, să cînstești întrânsa vârsta ei înaintată, și inima ei într'adevăr mare. E o biată făptură umilă, care a stăruiat așa de mult în bine, încât s'a învârtoșat oarecum întrânsul. Îndură cu blândețe felul cam necioplit al acestui sufet cum se cade. Învață să-i ști porunci, și ea va ști să asculte. Du-te, fetițo, du-te și-ți orânduiește odaia, cum ți se va părea mai potrivit!

După ce-o îndrumai, cu merindea asta, pe calea-i de bună econoamă, mă apucai să cetesc o revistă, care, ce-i drept, e condusă de oameni tineri, dar e excelentă. Tonul e de mulțori aspru, spiritul însă e plin de râvnă. Articolul, pe care-l cetii, întrece în precizie și siguranță, tot ce se făcea pe când eram eu tânăr. Autorul articolului, domnul Paul Meyer, taie adânc în fiecare greșală.

Noi, pe vremea noastră, nu eram judecători așa de neîndurați. Îngăduința noastră eră așa de fără margini, încât ignoranți, savanți, erau de o potrivă de slăviți. Și doar trebuie să osândești, ai chiar datorința să osândești, ce-i de osândit. Imi aduc aminte de Raymond cel pitic, — așa-i ziceau toți. — Nu știă nimic, eră nespuse de mărginit, iubiă însă foarte mult pe mamă-sa. Totdeauna ne-am ferit de-a da la lumină ignoranța și stupiditatea unui copil așa de bun, iar Raymond cel pitic, mulțumită îngăduinței noastre, ajunse membru la Institut. Mamă-sa nu mai trăia, iar onorurile cădeau ca ploaia asupra lui. Eră atotputernic acum, spre marea pagubă a confrăților săi și a științei... Dar iată tânărul meu prietin din grădina Luxembourg-ului.

— Bună sara, Gélis. Ce noroc a dat peste dta, de ești așa de vesel?

Norocul acela a dat peste dânsul, că și-a susținut foarte bine teza, și că a trecut cu distincție doctoratul. Asta-i vestea ce mi-o aduce, adăugând, că lucrările mele, despre cari venise întâmplător vorba în decursul ședinței, au fost obiectul unor laude fără rezervă din partea profesorilor dela École des Chartes.

— Ei, bravo!, răspunsei eu; imi pare foarte bine, Gélis, că-mi văd bătrâna mea reputație întovărășită cu tânără dtale izbândă. Mă interesam foarte mult de teza dtale; niște afaceri casnice însă mă făcură, să uit că ți-o susții astăzi.

Tocmai atunci sosi domnișoara Jeana, lămurindu-l de-odată asupra acestor afaceri. Nebunatică tăbări în cetatea cărților, ca o furtună, și începū, să strige că odăița ei e o minune, nu altceva. Când văzū pe dom-

nul Gélis, se roși până peste urechi. Nimeni însă nu-și poate ocoli ursita.

Observai, că de data asta erau sfioși, și unul și altul, și nu și-au zis nimic.

Fi cu băgare de seamă, Sylvestre Bonnard! Observându-ți ocrotita, nu uită, că tu ești tutorul ei. De azi dimineață ești tutorul ei; iar slujba aceasta nouă îți impune anumite datorințe gingașe. Ascultă-mă, pe tânărul acesta trebuie să-l îndepărtezi frumusețel de casa ta; trebuie... Ei, mai știu eu, ce trebuie să fac?

Domnul Gélis își face niște însemnări după exemplarul meu, singurul care există, din *La Ginevera delle donne*. Eu scot la întâmplare o carte de pe polița cea mai apropiată; o deschid și intru, cu evlavie, în mijlocul unei drame de Sofocle. Cu bătrânețele, m'a apucat o dragoste adâncă de cele două antichități; poezii Greciei și ai Italiei sunt de acum la înălțimea brațului în cetatea cărților mele. Cetesc tocmai corul acela suav și luminos, care-și desfășură frumoasa-i melopee în mijlocul unei acțiuni violente, corul bătrânilor Tebani: „*Eros avizati...* Neînvisule Eros, tu care tăbărăști asupra caselor bogate, care te odihnești pe gingașii obraji ai tănărei fecioare, care străbați mările și cutreieri staulele, nici unul dintre nemuritori nu poate fugi de tine, de asemenea nici unul dintre oamenii, cari trăiesc abia câteva zile; și mintea și-o perde acela, ce te are!” Iar după ce cetii cântecul acesta minunat, imi apărū figura Antigonei în întreagă neclintita sa curățenie. O, zeilor și zeitelor, cari plutiați odinioară în cel mai curat dintre ceruri, ce imagini fără seamăn sunt acestea! Moșneagul orb, regele cerșitor, care rătați așa de mult, condus de Antigona, și-a aflat acum mormântul, iar ficș-sa, frumoasă, ca cele mai frumoase plăzmuiri pe cari le-a zămislit vreodată sufletul omenească, se împotrivesc tiranului, și-și îngroapă cucernică pe fratele său. Dânsa iubește pe fiul tiranului, iar fiul acesta încă o iubește. Și în vreme ce dânsa e dusă la tortură pentru dragostea sa de soră, bătrânii cântă: „Neînvisule Eros, tu care tăbărăști asupra caselor bogate, care te odihnești pe gingașii obraji ai tănărei fecioare...”

Eu nu sunt egoist. Sunt cuminte: pe copila asta trebuie s'o cresc mare; e prea tânără acum, ca s'o mărit. Nu! nu sunt egoist, dar trebuie, s'o mai țin încă vreo câțiva ani lângă mine. Nu poate ea oare aștepta până la moartea mea? Fi liniștită Antigono; bătrânul Edip o să-și afle el la vreme locașul sfânt de veșnică odihnă.

Deocamdată, Antigona ajută econoamei noastre la curățitul guliilor. Dânsa zice, că asta-i treaba ei, deoarece face parte din sculptură. — urmează —

Cărți primite la Redacție:

A. Herz: Pojajenul, piesă în 3 acte.
N. Cartoian: Scrisori inedite dela Bălcescu și Ghica.

□ □ □

Scrisori dela Redacție

MANUSCRISELE NU SE RETRIMIT.

Romulus. Din șapte poezii trimise, n'am putut alege nici una, ca să se publice.

Trei cărți literare noi.

1. Gheorghe Stoica: „ALTE VREMURI”. Prețul 2 cor. În acest volum, care este al treilea în „Biblioteca scriitorilor dela noi”, ce apare sub auspiciile Asociațiunii, se zugrăvesc înduioșătoare scene într-o limbă frumoasă și curată românească. Volumul are peste 300 de pagini și e deopotrivă de interesant dela început până la sfârșit.

2. Stefan Lăzăr — Al. Ciura: „FLOAREA BETULIEI”. Prețul cor. 1'80. Un splendid roman din epoca asiro-babiloniană zugrăvind sfâșietoarea tragedie a fermului Holofern, care pornește să cucerească lumea. Nimeni nu i se poate opune, căci brațul lui dărâamă tot, numai frumoasa și fermecătoarea ovreică: Iudifa — Floarea Betuliei — îl supune cu dragostea sa, ca apoi să-i taie capul și să-și scape neamul de peire.

3. Horia P. Petrescu: „VĂDUVIOARA”. Prețul 1 cor. E la noi în Ardeal întâia colecție de monoloage pe cari diletanții le pot predă cu succes și spre mulțumirea publicului, la serate teatrale. Fiecare monolog e plin de spirit și de vervă și autorul a umplut cu acest volum de monoloage un mare gol în literatura noastră dramatică.

*

Toate aceste trei cărți noi au apărut în editura „Librăriei S. Bornemisa” din Orăștie și se pot procura pentru suma de K. 4'80.

CĂRȚI LITERARE NOU

— Depozit la „Librăria S. Bornemisa” în Orăștie. —

Cor. fil.

Goga O. Domnul Notar, dramă în 3 acte din vieaja ardelenescă	2—
A. Vlăhuță, Dreptate, nuvele	2—
G. Coșbuc, Fire de tort. Ediție nouă și adăugită	3—
Sadoveanu: Privești Dobrogene	2—
B. Katargiu: Discursuri parlamentare 1859—1862	2—
Iaccoliot: Vânătorii de robi	—30
Lamartine: Raphael vol. I.	—30
Tailler E.: Dragoste de scriitor sau romanul lui V. Hugo	—30
Maupassant: Strigăt de alarmă, nuvele	—30
Fogazzaro: Povestiri	—30
Cinci scrisori de dragoste ale unei călugărițe	1—
Aradi V., A Ruthén skizmapör	1'50
Simeon Balint, vieaja și luptele lui în anii 1848—49	1'50
„Cartea Verde” textul tractatului de pace dela București 1913	1'50
Trecutul Românilor de pe pământul crăiesc	4—
Lungian M. Zile senine, icoane dela țară	1'50
Beza M. Pe drumuri. Din vieaja Aromânilor	2—
Galagteon G. Biserica din Răzoare, nuvele și schițe	2—
Chirițescu M. Răsaduri, nuvele	2—
Legea electorală. Articolul de lege XIV din 1913	1—
Beldiceanu N., Poezii	1'25
Dr. S. Stanca, Pocășii	4—
Gh. Stoica: Alte vremi, povestiri	2—
Ion Agârbiceanu: Schițe și povestiri	2—
Al. Ciura: Amintiri	1'60
I. Dragoslav: Volintiri	1'80
L. Rebreanu: Frământări	1'50
V. Eftimiu: Poemele singurătății	2—
A. Fogazzaro: Misterul Poetului, roman	1'80
St. Lăzăr: Floarea Betuliei, roman	1'80
S. Bornemisa: Almanahul scriitorilor dela noi	1'60
A. Hamat: Noua lege militară	2—
E. Borcia: Versuri flusturate	—60
S. Bornemisa: Cele mai frumoase, poezii populare	—60
H. P. Petrescu: Văduvioara și alte șase monoloage	1—
N. Iorga: Istoria statelor balcanice în epoca modernă	3'50
„ Note de drum	1'25
A. Banciu: Cum vorbim și cum ar trebui să vorbim românește?	—80
T. V. Ștefanelli: Amintiri despre Eminescu	1'50
Dr. Paulescu: Spitalul, Coranul, Talmudul, Cahalul Franc — Masoneria	3—
C. S. Făgeșel: Credințe literare	2—
C. Theodorian: Povestea unei odăi, nuvele	2—
I. Pilat: Eternități de-o clipă, poezii	2—
Bogdan-Duică: Românii și Ovreii	2'50
P. Locusteanu; Suntem nebuni, nuvele	1'50
M. C. Buțureanu: Femeia, studiu social	3—
Dr. Drăgescu: Pro Patria, povestire despre începutul neamului românesc	3—
G. Aslan: Cum ajunge cineva om	1—
„ Criza Morală	—30

— Pentru porto să se trimită deosebit 10—30 bani de fiecare carte. —

— Porto recomandat cu 25 bani mai mult. —

EDITURA: „LIBRĂRIEI S. BORNEMISA”

UN EXEMPLAR 20 BANI
ÎN ROMÂNIA 30 BANI

„TIPOGRAFIA NOUĂ” I. MOȚA, ORĂȘTIE